

## De boodschap van Adjiedj Bakas

"We worden steeds slimmer"

"Veel mensen, ondernemers dus ook, zijn bang voor de toekomst. Ze worden zenuwachtig door alles wat er om hen heen verandert", zo begint Adjiedj Bakas,. "Ze zien leeuwen en beren op hun pad. Mijn boodschap is dat het wel meevalt. Er zijn momenteel wel wat pijnpuntjes, maar we hebben met elkaar al heel veel moois bereikt op deze aarde. Ik wil helpen die negatieve spiraal te doorbreken. Kortom, wie niet kan lachen, moet geen winkeltje beginnen..."

Bakas - een generalist die op een positieve wijze in de wereld staat - ziet er onberispelijk uit. Zijn kantoor aan het Saphatipark in Amsterdam straalt warmte en rust uit. Wat bezielt de bekendste trendwatcher van ons land? Waar haalt hij zijn informatie vandaan? Gelooft hij zelf wel wat hij zegt? "Dat ik dit ben gaan doen, heeft met nieuwsgierigheid te maken. Honger naar kennis. Ik wil helderheid geven, verbanden leggen. Dat er geen reden is om ons echt zorgen te maken om de veranderingen die op ons af komen. Maak je borst maar nat: de komende 50 jaar zullen er meer veranderingen plaatsvinden dan de afgelopen 5000 jaar. Ik grijp de trends niet uit de lucht. Ik bepaal ook niet in m'n eentje wat de trends zijn of worden. Er gaat wel een bepaald instinct aan vooraf, een zekere gevoeligheid dat er iets in de lucht hangt. Vervolgens ga ik wel op zoek naar bewijslast. Ik krijg van over de hele wereld de resultaten van onderzoeken, wetenschappelijke ontwikkelingen en informatie van patentbureaus over nieuwe producten. Trendwatching is de laatste tijd sterk geprofessionaliseerd. Je gelooft toch niet dat Philips een ander broodrooster gaat ontwikkelen als er geen gedegen onderzoek aan ten grondslag ligt. Of een oven die zich zelf kan reinigen na gebruik. Soms gebeuren dingen op meerdere plaatsen tegelijkertijd, zoals de bling-bling hype. Dan weer groeien trends vanuit sociaal-economische ontwikkelingen. In veel gevallen gaat het er om dat groepen mensen met elkaar tot een nieuwe trend aanzetten. Verder herhaalt de geschiedenis zich op een andere manier: trends komen in golven."

### Behoefte

"Ik merk dat er behoefte is aan duidelijkheid. Anders zou ik niet zo veel gevraagd worden en zouden m'n boeken niet zo goed verkopen. Wat ook voor ondernemers geldt is dat de ontwikkelingen zo snel gaan. Er is te veel om naast je werk bij te houden. Dat maakt ze onzeker. Het is een prettig idee als ze iemand horen die die ontwikkelingen duidt en op orde brengt, die de grote verbanden laat zien en hen geruststelt. Wat we momenteel in het bedrijfsleven zien is een vermindering

van het aantal managers. Misschien kun je je het niet voorstellen, maar het is een kwart minder dan tien jaar geleden. Dat komt omdat er meer freelancers zijn. Dat loopt naar de 900.000 in ons land. Dus valt er minder te managen... Verder leven we in de meest democratische tijd ooit. Mensen kunnen zelf steeds meer bepalen wat ze willen. Het is de eeuw van de autonomie. Mensen zijn vandaag veel gelukkiger dan tien jaar geleden. Men is lossier geworden van conventies. Ze hebben meer vrijheid om hun passies te volgen. Dat kan volgens mij nooit een bedreiging zijn voor de maatschappij. Maar wat ook speelt is de behoefte aan spiritualiteit. Een op de drie kaarsen die Albert Heijn verkoopt heeft een spirituele functie thuis. Silicon Valley is de meest religieuze plek ter wereld op dit moment...ondanks of liever dankzij de microchip. "

### Kredietcrisis

"Wat de korte termijn betreft op economisch gebied voorzie ik dat de kredietcrisis nog wel een jaar of drie aanhoudt. Kredietmaatschappijen verlagen hun kredietlimiet. Dat heeft gevolgen voor zowel burgers als bedrijven. Als eerste zie je dat bedrijven minder afhankelijk willen zijn van banken. Peer-to-peer banking ontstaat: rijke bedrijven lenen aan bedrijven die geld nodig hebben. Leasemaatschappijen gaan er andere diensten bij doen. Het positieve daaruit: er ontstaan nieuwe vormen van ondernemerschap. De olieprijs zal met schokken steeds hoger worden. Bedrijven zullen zuiniger worden met energie of gaan zoeken naar alternatieven. Ze willen minder afhankelijk zijn van olie in ieder geval. Ze laten meer mensen vaker thuis werken. Bij Hewlett Packard is dat al tot 85 procent toegenomen. Managers, zij die er nog zijn, moeten meer aansturen op resultaat dan op aanwezigheid. Da's heel wat anders. Nog een ander fenomeen dat toeneemt: digitaal vergaderen. Een gevolg is wel weer meer leegstaande kantoorgebouwen. Dat wat de dienstensector betreft. In de fabrieken komen er meer robots. In de Rotterdamse haven is dat aandeel al 25 procent. Vijf jaar geloofde men mij niet toen ik dat aangaf. Ook in ziekenhuizen zie je die trend. Daarnaast de miniaturisering: nu kun je tien telefoons maken uit het materiaal van eentje van tien jaar terug. We worden steeds slimmer. In plaats van koper gebruiken we nu glasvezel, wat uit zand wordt gewonnen. Nou, zand is er voorlopig wel genoeg. Daarnaast is er de noodzaak ons wel meer bewust te worden van afvalstromen. Er moet een soort riolering komen voor plastic en andere afvalstoffen. Dat milieubesef is er steeds meer bij ondernemers. Ze willen niet voor elkaar onderdoen. En nog even over de olie. Het is niet zo vreemd dat die discussie over kernenergie weer oprakelt. Daarmee kunnen we minder afhankelijk van Rusland worden, waar 25 procent van ons gas vandaan komt. Minder chantabel ook. En die kernenergie gebruiken we indirect al veel langer: een kwart van onze

stroom is Franse nucleaire energie... Dus, wat houdt ons tegen?"

(In kader 1)

Trendwatcher van top tot teen

Adjiedj Bakas (Nickerie in Suriname, 1963) kwam op zijn achttiende naar Nederland om communicatiewetenschappen te studeren. In 1989 richtte hij samen met Sjoerd Groenewold Dost het trendwatchbureau Dexter op. Na het overlijden van Groenewold Dost zette Bakas het bureau voort. Sinds een paar jaar onder de naam Trend Office Bakas. De laatste jaren schreef hij diverse boeken op het gebied van management en communicatie in een multiculturele samenleving. Daaronder: Leven zonder olie, Megatrends van grimlach tot ironie, en De Toekomst van God. Hij is een veelgevraagd spreker, tot zo'n 200 lezingen per jaar. Ook geeft hij Nederlandse bedrijven advies hoe zij beter kunnen inspelen op de demografische ontwikkelingen in ons land.

(in kader 2)

Nieuw boek: Future of Finance

Volgens dit boek, dat Bakas samen met Roger Peverelli schreef, staat de financiële branche voor grote uitdagingen. Technologie maakt veel mogelijk: varianten van contactloos betalen worden mogelijk. Creditcards en pinpassen zullen verdwijnen, deze functies komen op de mobiele telefoon. Contant geld zal niet direct verdwijnen (behoefte aan zwart geld blijft bestaan!), maar wordt wel minder belangrijk. Kennis-, deskundigheids- en creativiteitsmacht raken breder verspreid, ook bij partijen buiten de branche. Co-creatie leidt tot innovatievere vormen van betalingsverkeer. Samenwerking tussen banken en telecombedrijven levert nieuwe producten en diensten op. De branche krijgt meer en meer te maken met demografische en geopolitieke thema's (stijgende energie- en voedselprijzen, klimaatsverandering). Ook nieuwe machtsverhoudingen beïnvloeden de financiële dienstverleners de komende decennia ingrijpend. Dit boek - op 21 november kreeg Nout Wellink van de Nederlandsche Bank het eerste exemplaar - bundelt de megatrends uit verschillende werkvelden. Meer info: [www.thefutureoffinance.nl](http://www.thefutureoffinance.nl) en [www.bakas.nl](http://www.bakas.nl).